EVALUAREA LA VALOAREA JUSTĂ CA O CONDIȚIE PREALABILĂ PENTRU EFICACITATEA CONTABILITĂȚII ÎN ACTIVITATEA VENTURE

Viorica UNGUREANU,
ORCID: 0000-0002-2874-439X
doctorandă Școala Doctorală de Științe Economice a USM

Abstract. *The trend of innovations pushes all the subjects involved to find quick and beneficial solutions for their implementation to obtain the desired profitability both at the country and entity levels. In the study, the author formulated a hypothesis: in order to obtain financing with venture capital but also the correct accounting of all operations related to the implementation stages of innovative projects, it is necessary to present, to investors and other users, truthful accounting information and reliable, which is based on the concept of fair value according to international accounting standards. Valuation of innovative projects at fair value is a prerequisite for the effectiveness of accounting under the conditions of venture activity.*

Keywords: *innovations, evaluation, fair value, financing, investments, venture capital.*

Introducere. În contextul actual al integrării în Uniunea Europeană, odată cu obținerea statutului de țară candidat, una din prioritățile de bază ale statului sunt implementarea inovațiilor prin elaborarea anumitor politici, strategii și legi specifice. Interesul statului pentru inovații se observă și prin încurajarea anumitor categorii de antreprenori prin diferite programe de sprigin și suport: granturi, subvenții și împrumuturi. Însă, nu întotdeauna, cei cu idei promițătoare, pot fi eligibili pentru a obține suport din partea statului, mai ales pentru activitățile cu un grad sporit de risc. În astfel de cazuri, ca sursă alternativă de finanțare a proiectelor inovaționale, poate servi finanțarea inteligentă cu capital venture. Un rol semnificativ în estimarea proiectului inovațional îl are informația contabilă: recunoașterea și derecunoașterea, evaluarea, contabilizarea și prezentarea către investitori a unor date de care depinde finanțarea ulterioară. În condițiile activității venture, un rol deosebit în operațiunile contabile i se atribuie evaluării, ca punct de reper și condiție de eficacitate a contabilității. Potrivit opiniei autorului, ”evaluarea este procesul prin care se determină valorile la care vor fi recunoscute elementele situațiilor financiare, înscrise în bilanțul sau în contul de profit și pierdere.”[1]

Scopul lucrării este de a identifica particularitățile, utilitatea și necesitatea evaluării pe baza conceptului de valoare justă la finanțarea proiectelor inovaționale cu capital venture.

Metodologia cercetării. Cercetarea realizată are la bază metodologii bazate pe principii teoretico-științifice și empirice, metode analitice, observația, imnducția și deducția, prin tehnica eficientă de învățare prin cercetare și descoperire, limbaj specializat aferent domeniului cercetat.

Rezultatele cercetării. Evaluarea este un contraversat subiect din domeniul contabilității, mai ales, în condițiile mutațiilor actuale spre modernizare pe calea inovațiilor. Pentru a reprezenta elementele în bilanț la o valoare cât mai reală și corectă este importantă evaluarea. Într-o accepțiune mai amplă se constată că ”evaluarea elementelor patrimoniale sau exprimarea lor valorică, în etalon bănesc, are importanță deosebită pentru organizarea și conducerea contabilității, contribuind în mod decisiv la respectarea unor principii ale acesteia, dintre care se amintesc: principiul prudenței, principiul costului istoric, principiul permanenței, principiul continuității ș.a.” [2] Totodată, se observă și importanța evaluării pentru aprecierea de către investitori a performanței financiare care o pot avea pe viitor ca rezultat a unei investiții eficiente, deoarece, potrivit unei altei opinii, ”evaluarea este exprimarea valorică a elementelor ce definesc structura patrimoniului și performața financiară a întreprinderii.” [3] Valoarea justă are un rol tot mai mare odată cu dezvoltarea pieţelor finnciare și încearcă să reducă efectele negative ale costului istoric.

Apariția unor probleme specifice entităților din economiile în tranziție caracteristic și Republicii Moldova, lipsa indicatorilor de pe piață sau a altor date-cheie necesare pentru a efectua evaluări la valoarea justă reprezintă o constrângere regională, deoarece în Republica Moldova nu este destul de dezvoltată piața de capital. Un model la care ar trebui să ne aliniem în acest sens se regăsesc în cuprinsul standardelor contabile elaborate de IASB, care ne impune definirea conceptului de valoare justă care ”reprezintă suma la care poate fi tranzacționat un activ sau deconta o datorie, bună voie, între părți aflate în cunoștință de cauză, în cadrul unei tranzacții ăn care prețul este determinat în mod obiectiv”. [4] Deși, costul istoric rămâne a fi cel mai rațional de aplicat pentru alte elemente patrimoniale, din cele patru recomandate de Cadru general, totuși, pentru activele și instrumentele financiare, se recomandă de aplicat evaluarea potrivit conceptului de valoare justă. Costul istoric combinată cu prudenţa în recunoaşterea veniturilor şi cheltuielilor, generează o subevaluare a activelor şi o supraevaluare a datoriilor, ceea ce face ca raportarea financiară să ofere, în mod normal, o viziune pesimistă a situaţiilor financiare ale entităţii [6, p.123]. Însă, la necesitate, îndeosebi la evaluarea instrumentelor financiare, trebuie de aplicat valoarea justă, căreia în cadrul IFRS-urilor este destinat un standard special – IFRS 13. [7] ”Valoarea justă” ca noțiune se găsește în

standardele internaționale de contabilitate (IAS 16, IAS 19, IAS 36, IAS 38, IAS 39, IAS 40, IAS 41, precum și în standardele de raportare financiară (IFRS 2, IFRS 3, IFRS 13). [5] Importanța și necesitatea evaluării la valoare justă decurge din faptul că la faza inițială a investiției cu capital venture există un pericol de supraestimare a costul unui proiect inovator și, ca urmare, acest fapt ar putea influența profitabilitatea unei acțiuni. Chiar și atunci când investitorului îi sunt disponibile informații limitate, totuși entitatea se poate conforma obiectivului bazelor de evaluare în conformitate cu IFRS 13 " Evaluarea la valoarea justă". Deoarece, informațiile prezentate către investitori pot fi incomplete sau învechite, cu toate că o participație în capitalurile proprii ale unei alte companii presupune disponibilitatea unor date financiare fiabile și a altor informații despre entitatea în care se investește, inclusiv informații ce sunt disponibile public, totuși, valoarea justă a unui instrument de capitaluri proprii necotat poate fi evaluată aplicând tehnicile de evaluare descrise în IFRS 13. Potrivit unei altei opinii, "dacă nu este posibil să fie determinată în mod credibil, atunci valoarea justă se calculează ca sumă actualizată a fluxurilor viitoare de trezorerie". [8, p.41]

Reieșind din specificul activității cu capital venture și finanțarea proiectelor inovaționale ce se realizează în anumite etape, este necesară dezvoltarea unui mecanism pentru operațiunile contabile în activități de risc să fie ghidat de prevederile diferitelor standarde, deoarece în sistemul IFRS nu au un standard de bază de reglementare contabilitate și raportare în afaceri de risc. De exemplu, la faza de start-up a activității venture, este propus un mecanism de contabilitate al operațiunilor legate de inovații pentru a evalua capitalul uman potrivit la 2 modele de estimare:

1 – pe baza modelului costului (IAS 38 "Imobilizări necorporale"),

2 – pe bază de venit (IFRS 2 „Plata pe bază de acțiuni") [9]

Pentru activitățile cu profil de risc, sistemul IFRS, poate fi considerat drept bază metodologică, deoarece răspunde conceptului de valoare justă. Cu toate astea, mai există un șir întreg de probleme, printre care - elaborarea unei metodologii de distribuire a beneficiilor economice în contextul alocării capitalului uman ca și parte a capitalului propriu al întreprinderii. Aplicarea opțiunii pe baza dispozițiilor IFRS 2 permite să se ia în considerare conceptul valorii juste, conform căreia este evaluat serviciul de inovare, oferit de către lucrător și prevede cota de participare a deținătorului capitalului uman în ulterioarele beneficii economice. Problemele de evaluare și recunoaștere a investițiilor de capital venture trebuie soluționate în mod adecvat pe baza regulilor IFRS 9 "Instrumente financiare" coroborate cu IAS 28 „Investiții în entități asociate și asocieri în participație companie" și IFRS 11 „Asocieri în participație" și IFRS 13 „Evaluarea la valoarea justă". Potrivit autorilor Lazari L, Țurcanu L. (2012), concretizarea practică a valorii juste scoate în evidență o serie de avantaje:

1. permit obţinerea unor situaţii financiare mai fiabile;
2. oferă o mai mare obiectivitate şi neutralitate contabilă;
3. permit o mai bună comparabilitate a activelor fungibile, îndeosebi a instrumentelor financiare;
4. permit o viziune „mai economică" asupra activelor şi capitalurilor atrase de entitate;
5. pferă o mai bună informare şi comparare privind performanţele prezente şi viitoare ale entităţii;
6. reduce diferenţa dintre valoarea contabilă şi valoarea bursieră, pentru entităţile cotate;
7. îmbunătăţeşte controlul managerilor asupra patrimoniului entităţii;
8. oferă o coerenţă a gestiunii active a riscurilor financiare;
9. are un caracter mult mai universal decât costul istoric. [10]

Concluzii: Pe baza celor relatate mai sus, pot concluzia că evaluarea la cost istoric a activelor și elementelor patrimoniale în activitățile cu profil de risc ar conduce la o contabilitate "fictivă". Din aceste considerente se propune evaluarea la valoarea justă a elementelor patrimoniale în activitatea inovațiilor, deoarece valoarea justă reprezintă realitatea economică, bilanțul contabil bazat pe evaluarea dată este o reprezentare fidelă a poziției financiare și redă valoarea probabilă de lichidare.

Referințe bibliografice:

1. Feleagă N., Malciu L., Recunoaștere, evaluare și estimare în contabilitatea internațională, Editura CECCAR, București, 2003, p.8, ISBN 973-8478-40-5;
2. Stanciu C. și colectiv, Contabilitatea financiară armonizată cu Directivele Europene, Ediția a II-a revizuită și actualizată, Editura Universitarias, Craiova, 2003, p.28-29.
3. Bengescu M., Bazele contabilității întreprinderii moderne, Vol. II, Editura Paralelă 45, Pitești, 2005, p.5
4. International Accounting Standards Board (Consiliul pentru Standarde Internaționale de Contabilitate);
2. Standardele Internaționale de Raportare Financiară (versiunea traducerii în română format electronic de pe sit-ul Ministerului Finanțelor al R.M.) – Mod de acces: https://mf.gov.md/ro/lex/contabilitate-%C8%99i-audit;
3. TABĂRĂ N. Sisteme contabile comparate, ediţia a II-a revizuită şi adăugită. Editura Tipo Moldova, 2014, 384 p. ISBN 978-606-676-454-4;
4. Țurcanu V. Golocialova I., Contabilitatea în Republica Moldova între IFRS şi Directivele UE, Conferința "25 de ani de reformă economică în Republica Moldova: prin inovare şi competitivitate spre progres economic", Academia de Studii Economice din Moldova, Chișinău, Republica Moldova, Editura:

Departamentul Editorial-Poligrafic al ASEM, Vol.4, 2016, p.2016, pag. 200-206, ISBN:978-9975-75-834-5, CZU:33+657(082)=135.1=161.1 D 71;
5. Vîlcu V., Contabilitatea și gestiunea instrumentelor financiare, Editura Pro Universitaria, 2019, p.286, ISBN 978-606-26-1112-5;
6. Golocialova I., Țurcanu V., Aspecte contabile ale operațiunilor cu capital de risc, , Conferința ”25 de ani de reformă economică în Republica Moldova: prin inovare şi competitivitate spre progres economic”, Editura: Departamentul Editorial-Poligrafic al ASEM, Academia de Studii Economice din Moldova, Chișinău, Republica Moldova, Vol.4, 23-24 septembrie 2016, p.2016, pag. 48-55, ISBN:978-9975-75-834-5, CZU:33+657(082)=135.1=161.1 D 71;
7. Lazari L, Țurcanu L, Controverse privind evaluarea: cost istoric versus valoare justă, In: Contabilitate: provocări actuale şi aspiraţii pentru viitor: conf. șt. intern., 4 apr. 2012. Chișinău: ASEM, 2012, pp. 73-76. ISBN 978-9975-75-619-8., CZU: 657.92:336.